

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže, soudkyně Mgr. Věry Jachurové a soudce Mgr. Bc. Jana Schneeweise v právní věci

žalobkyně: **Alexandra T.**
bytem xxx
zastoupené advokátkou Mgr. Věrou Novákovou
se sídlem Vrchlického 802/46, Liberec XIV - Ruprechtice

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě ze dne 30.10.2020 na ochranu před nezákonným zásahem Policie České republiky

takto:

- I. Určuje se, že zásah Policie České republiky spočívající ve výzvě dané žalobkyni dne 5.9.2020, aby opustila místo protestů v lomu Vršany, a zásah Policie České republiky spočívající v zákazu pořizování videozáznamů žalobkyní v době jejího zajištění dne 5.9.2020 od 12:10 do 14:25 hodin, byly nezákonné.
- II. V části, ve které se žalobkyně domáhala určení nezákonnosti zásahu Policie České republiky spočívajícího v jejím přenesení dne 5.9.2020 na místo zajištění a následném zajištění v době od 12:10 do 14:25 hodin, se žaloba zamítá.
- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 4 066,70 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám právní zástupkyně žalobkyně advokátky Mgr. Věry Novákové.

Shodu s prvopisem potvrzuje Ivana Viterová

Odůvodnění:

1. Žalobkyně podala dne 30.10.2020 u Městského soudu v Praze žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, který měl spočívat jednak ve výzvě Policie České republiky (dále též jen „policie“) dané žalobkyni dne 5.9.2020, aby opustila místo protestů v lomu Vršany, v přenesení žalobkyně na místo zajištění proti její vůli poté, co tuto výzvu neuposlechla, v omezení osobní svobody žalobkyně zajištěním v době od 12:10 do 14:25 hodin a v zákazu pořizování videozáznamů žalobkyni v době zajištění.
2. V žalobě uvedla, že je novinářkou publikující pod jménem Saša U. a pracuje pro online deník A2larm. Dne 5.9.2020 probíhaly demonstrace a protesty v rámci tzv. akčního víkendu Konec uhlí pořádaného klimatickými aktivisty. Někteří aktivisté pronikli do hnědouhelného povrchového lomu Vršany a zablokovali uhelnou infrastrukturu. Žalobkyně jakožto novinářka doprovázela ohlášený průvod, a to společně s fotografem P. V, který zpracovával obrazovou část reportáže. Žalobkyně s sebou měla novinářský průkaz a byla viditelně označena reflexní vestou. Kromě žalobkyně pochod sledovali i další novináři například z České televize nebo České tiskové kanceláře.
3. V průběhu průvodu se od trasy ohlášeného pochodu někteří aktivisté odpojili a rozběhli se směrem do lomu. Někteří novináři zůstali na okraji lomu před cedulí těžební společnosti Vršanská uhelná a.s., neboť ta vyslovuje zákaz vstupu do dobývacího prostoru. Část novinářů, mezi nimi i žalobkyně, se vydala za aktivisty do lomu a nadále dokumentovala průběh protestu. Aktivisté pronikli k těžební technologii. Na místo se poté dostavili příslušníci policie, kteří zpočátku nijak nezasahovali do práce novinářů. Policie vyzvala aktivisty k opuštění lomu. Žalobkyně následovala skupinu aktivistů, která se snažila dostat k rypadlu. Ve chvíli, kdy začala situace eskalovat, se na žalobkyni obrátili policisté a vyzvali ji k opuštění důlního prostoru. Žalobkyně policistům řekla, že právě nyní je přítomnost novinářů nezbytná z důvodu veřejného zájmu na dokumentování průběhu protestu a postupu policie vůči účastníkům demonstrace, a že hodlá na místě setrvat. Policisté posléze dali žalobkyni na výběr mezi opuštěním důlního prostoru a přemístěním se mezi zajištěné demonstranty. Obě policisty předestřené varianty žalobkyně odmítla s tím, že hodlá pokračovat v práci na reportáži. Policisté poté žalobkyni cca v 12:10 hodin zajistili tak, že ji přenesli do skupiny již zajištěných aktivistů. V průběhu zajištění chtěla žalobkyně pořídit pro potřeby reportáže videozáznam zacházení policie s jedním se zajištěných aktivistů, to jí však bylo policisty zakázáno s tím, že natáčet nesmí, neboť byla omezena na osobní svobodě. Poté policisté přemístili žalobkyni vozidlem spolu s dalšími aktivisty mimo území lomu, vyžádali si její osobní údaje a ze zajištění ji cca v 14:25 hodin propustili.
4. Žalobkyně považuje výzvu policistů, aby opustila lom, a dále přenesení na místo zajištění proti její vůli, čímž byla omezena na osobní svobodě, za nezákonný zásah. Nezákonným zásahem je podle ní též zákaz pořizování videozáznamu v době zajištění. Dle přesvědčení žalobkyně policisté postupovali v rozporu se zásadou přiměřenosti, která je stanovena v § 11 písm. c) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o policii“). Byla překročena nezbytná míra zásahu do základního práva žalobkyně na osobní svobodu dle čl. 8 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a do jejího základního práva svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace ve smyslu čl. 17 Listiny a čl. 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).
5. Žalobkyně uvedla, že si je vědoma toho, že neexistuje žádný zákonný rámec, který by specificky upravoval počínání novinářů při pokrývání demonstrací či přímých akcí, při nichž se účastníci dostávají i na místa, do nichž je za běžných okolností vstup zakázán. Policisté svůj postup zřejmě opírali o skutečnost, že se žalobkyně nacházela na území, kde je vykonávána hornická činnost a kam je vstup zakázán, proto by takové jednání mohlo být vyhodnoceno jako přestupek. Žalobkyně ale na území vstoupila z důvodu výkonu svého povolání, kterým je přinést veřejnosti jinak nedostupné informace. Při porovnání reportáže žalobkyně s reportážemi ostatních novinářů

z předmětného protestu je patrný rozdíl v rozsahu získaných informací, kdy např. reportáž České televize nebo zpráva ČTK obsahují ohledně průběhu protestu jen informace poskytnuté policejní mluvčí, přičemž fotografie z průběhu demonstrace tato média převzala od novinářů, kteří i přes zákaz sestoupili do lomu s demonstranty. Žalobkyně za cenu policejního zákroku a omezení na osobní svobodě, které ji limitovalo v plnohodnotné práci novináře, pořídila jedinou ucelenou reportáž z dané akce. Své počínání považuje žalobkyně za legitimní a zákrok policie za neodůvodněný a nepřiměřený. Má za to, že její přítomnost na místě byla nezbytná z důvodu veřejného zájmu na informování veřejnosti jak o postupu policie vůči demonstrantům, tak o chování účastníků protestu a jeho samotném průběhu. Tohoto účelu přitom nebylo možné dosáhnout jinak, jak dokládají výstupy jiných médií, jejichž zástupci se k překročení hranice lomu neodhodlali.

6. Žalobkyně poukázala na to, že svou přítomností nikoho neohrožovala a nebránila policistům ve výkonu jakékoliv činnosti. Byla viditelně označena jako novinářka, protestu se neúčastnila, do dění nezasahovala a uposlechla by veškeré pokyny policistů v tom směru, aby nepřekážela výkonu jejich pravomocí. Důlní činnost byla v danou chvíli s ohledem na probíhající protest zastavena. Po skončení protestu měla žalobkyně v úmyslu lom opustit, což přítomným policistům i řekla.
7. Dle mínění žalobkyně mohla policie v souladu se zásadou přiměřenosti postupovat tak, aby ochránila vlastníka lomu a zároveň zachovala základní právo žalobkyně na informace, a to např. tak, že by nastavila podmínky činnosti žalobkyně a dalších novinářů, aby jejich přítomnost nebránila výkonu pravomocí policie, a korigovala jejich pohyb po lomu, aby nikoho neohrožovali na zdraví či majetku. Policie mohla novinářům vyhradit prostor, ze kterého by mohli dění sledovat a dokumentovat. K tomu žalobkyně podotkla, že v postupu policie nelze spatřovat jakoukoliv obavu o bezpečnost, zdraví nebo majetek těžební společnosti, jelikož policie se spokojila pouze s tím, že novináři opustili místo protestu a jejich další pohyb po lomu nechala v jejich vlastní kompetenci.
8. Žalobkyně odkázala na čl. 17 odst. 4 Listiny, podle kterého lze právo vyhledávat a šířit informace omezit jen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Žalobkyně si není vědoma toho, že by kterýkoliv z uvedených chráněných zájmů ohrozila. Dále poukázala na čl. 10 Úmluvy a judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), který ustáleně judikuje, že novinářům je třeba pro fungování demokratické společnosti poskytnout silnou ochranu. Konkrétně zmínila rozsudek velkého senátu ve věci *Pentikäinen proti Finsku* ze dne 20.10.2015, ve kterém ESLP zkoumal oprávněnost zásahu státu do svobody projevu novináře. Rovněž odkázala na závěry rozsudku ESLP ze dne 9.2.2017 ve věci *Selmani a ostatní proti bývalé jugoslávské republice Makedonii*, v níž ESLP dospěl k závěru, že vyvedením novinářů z parlamentní galerie s ohledem na konflikty, které vně i uvnitř Parlamentu provázely projednávání zákona o státním rozpočtu, došlo k porušení čl. 10 Úmluvy. Dodala, že v minulosti čelili obdobné situaci jako ona i jiní novináři, kteří byli v roce 2017 zajištěni při přípravě pořadu České televize *Občanské noviny – Nedej se* při natáčení klimatických protestů v lomu Bílina. Proti jednomu novináři bylo vedeno přestupkové řízení, ve kterém byl ale úspěšný a nebyl postížen za žádné protiprávní jednání.
9. Žalobkyně považuje za důležité, aby byla cestou soudního rozhodnutí určena hranice, jaké počínání novinářů je v místě protestů legitimní a souladné s právem, a jako takové musí být ze strany Policie ČR tolerováno.
10. Žalovaný ve vyjádření k žalobě navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Uvedl, že se shoduje s popisem skutkového děje tak, jak jej popsala žalobkyně v žalobě. Nesouhlasí ale s tvrzením, že výzva vůči žalobkyni k opuštění důlního prostoru a přenesení žalobkyně na místo zajištění představují nezákonný zásah. Poukázal přitom na § 40a odst. 1 písm. a) zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen

„horní zákon“), podle kterého se v případě neoprávněného vstupu do prostoru důlního díla a místa důlní činnosti jedná o přestupek. Ústavně zaručená práva na svobodu projevu a práva na informace, včetně ochrany způsobu jejich získávání nelze podle žalovaného vykládat tak, že novináři mají bez dalšího možnost porušovat právní řád. Nelze akceptovat plošný pardon pro neomezenou činnost novinářů v místech, kde dochází k protiprávnímu jednání a k zákrokům policie, a to ani z důvodu činnosti ve veřejném zájmu. To by mohlo vést k tomu, že by novinář měl mít zajištěnou přítomnost i u těch nejrizikovějších policejních zákroků, např. při zásazích vůči pachatelům zvláště závažných trestných činů, teroristických útoků apod.

11. Dle žalovaného byla žalobkyně vyzvána k opuštění důlního prostoru až v situaci, kdy došlo k další eskalaci protestní akce. Do té doby vůči žalobkyni nebylo nijak zasahováno ani jí nebylo bráněno do místa důlního prostoru vstoupit. Až ve chvíli, kdy došlo k dalšímu pokračování porušování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti, byla za účelem obnovy pokojného stavu využita výzva podle § 43 zákona o policii, a to i vůči novinářům, kteří se na místě eskalující situace nacházeli. K tomu, aby policie využila postup podle § 43 zákona o policii, byly dány objektivní důvody. Podle zmíněného ustanovení mají policisté oprávnění k omezení pohybu osob, a to zejména znepřístupněním určitého místa. Pravomoc podle § 43 je dána vůči každé osobě, přičemž podle § 114 zákona o policii platí, že každý je povinen bez zbytečného odkladu uposlechnout výzvu policisty. Pokud tak daná osoba neučiní, jedná se o přestupek neuposlechnutí pokynu úřední osoby při výkonu její pravomoci, což může být důvodem k zajištění této osoby podle § 26 odst. 1 písm. f) zákona o policii.
12. Podle žalovaného byla ze strany policie dodržena i zásada přiměřenosti. Zásah vůči žalobkyni nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného daným úkonem. K výzvě vůči žalobkyni došlo až při podstatné změně situace v místě protiprávního jednání, kdy ze strany účastníků protestu došlo k dalšímu vyhrocení protiprávních jednání. S ohledem na podstatnou změnu situace mohla i pasivní přítomnost žalobkyně u osob, které se v rozporu s předchozími pokyny policistů nadále dopouštěly pokračujícího protiprávního jednání, vést ke zmaření či zkomplikování postupů policie směřujících k obnovení pokojného stavu. Postup policistů tak nebyl nezákonný ani nepřiměřený.
13. Zajištění podle § 26 odst. 1 písm. f) zákona o policii má v obecné rovině pořádkový charakter a má za cíl zamezit jednání, kterým je porušován veřejný pořádek a bezpečnost. Žalobkyně byla zajištěna přímo v místě páchaní protiprávního jednání a následně byla převezena mimo důlní prostor, čímž bylo dosaženo účelu zajištění. Přiměřenost postupu byla zachována nejen s ohledem na důvod zajištění, ale i způsob a délku trvání omezení osobní svobody žalobkyně.
14. Závěrem žalovaný zdůraznil, že Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací praxi ohledně zákroků policie soustavně judikuje, že při hodnocení postupu policie je nutné mít na zřeteli, že policista je často povinen jednat a okamžitě prosadit účinné řešení. Striktní trvání na důsledném prověřování správnosti zamýšleného policejního úkonu k překonání leckdy velmi subjektivistických představ adresátů úkonů by cestu k řešení v podstatě paralyzovalo. Nejvyšší správní soud dále připouští určitou míru disproporce zásahu do ochrany veškerých v úvahu přicházejících práv zúčastněných osob při rozhodování policie v místě, kdy se rozhoduje v časově omezené době a ve vypjaté situaci. Ani chybné vyhodnocení situace nemusí vést vždy k označení policejního postupu za nezákonný, jestliže zvolené řešení odpovídalo informacím známým v době zásahu. Policista při operativním zákroku nemá komfort správního orgánu, čas a různé prostředky k dosažení zamýšleného legitimního cíle. Z výše popsaných důvodů proto v daném případě nešlo o nezákonný, nepřiměřený nebo neodůvodněný zásah.
15. V replice ze dne 11.5.2021 žalobkyně namítla, že žalovaný ve svém vyjádření k žalobě předložil jen vágní tvrzení o tom, že jeho zásah byl přiměřený a v souladu se zákonem, nadto nepředložil žádnou argumentaci k tomu, proč nebylo možné sledovaného účelu dosáhnout jinak a proč považoval v danou chvíli za nezbytně nutné novináře zcela vykázat a následně žalobkyni zajistit

a neumožnit jí ani jejím kolegům pokračovat v práci. Kontrolovat přiměřenost postupu policie vůči demonstrantům považovala žalobkyně za svou profesní povinnost a svůj odchod by vnímala jako osobní selhání. Judikaturu zmíněnou žalovaným žalobkyně označila za nepřiléhavou, neboť nebyla účastnicí protestu. Žalobkyně též poukázala na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16.3.2021 č.j. 11 A 115/2020-38, jímž soud vyhověl zásahové žalobě novinářky účastnicí se též protestní akce, která však výzvu policie uposlechla a z lomu dobrovolně odešla.

16. Podáním ze dne 2.7.2021 žalovaný soudu sdělil, že změnil svůj procesní postoj v tom směru, že již nepožaduje zamítnutí žaloby pro nedůvodnost, a to s ohledem na rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 16.3.2021 č.j. 11 A 115/2020-38 a ze dne 14.6.2021 č.j. 14 A 119/2020-45.
17. Při rozhodování ve věci samé soud vycházel zejména z této právní úpravy:
18. Podle článku 10 Ústavy vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.
19. Podle článku 10 odst. 1 Úmluvy každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby požadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společností.
20. Podle článku 10 odst. 2 Úmluvy výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.
21. Podle čl. 8 odst. 1 Listiny osobní svoboda je zaručena. Podle odst. 2 téhož článku nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.
22. Podle článku 17 odst. 2 Listiny každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.
23. Podle článku 17 odst. 4 Listiny svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.
24. Podle § 11 písm. c) zákona o policii policista a zaměstnanec policie jsou povinni postupovat tak, aby případný zásah do práv a svobod osob, vůči nimž směřuje úkon, nebo osob nezúčastněných nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem.
25. Podle § 43 odst. 1 zákona o policii vyžaduje-li to splnění konkrétního úkolu policie, je policista oprávněn přikázat každému, aby
 - a) po nezbytnou dobu nevstupoval na policistou určené místo (dále jen „určené místo“),
 - b) se po nezbytnou dobu nezdržoval na určeném místě, nebo
 - c) po nezbytnou dobu setrval na určeném místě, hrozí-li závažné ohrožení života nebo zdraví.
26. Podle § 114 zákona o policii je každý povinen bez zbytečného odkladu a bezplatně uposlechnout výzvy anebo pokynu nebo vyhovět žádosti policie nebo policisty; to neplatí, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis stanoví jinak. Nelze-li účelu výzvy, pokynu nebo žádosti dosáhnout pro odpor osoby, je policista oprávněn tento odpor překonat.

27. Podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci.
28. Podle § 26 odst. 1 písm. f) zákona o policii policista je oprávněn zajistit osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky přestupku, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci.
29. Podle § 40a odst. 1 písm. a) horního zákona ve znění účinném do 15.3.2021 se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že neoprávněně vnikne do důlního díla nebo do území, ve kterém je vykonávána hornická činnost nebo činnost prováděná hornickým způsobem nebo do poddolovaného území, kam je vstup zakázán.
30. Podle § 82 s.ř.s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
31. Podle § 83 s.ř.s. žalovaným je správní orgán, který podle žalobního tvrzení provedl zásah; jde-li o zásah ozbrojených sil, veřejného ozbrojeného sboru, ozbrojeného bezpečnostního sboru nebo jiného obdobného sboru, který není správním orgánem, anebo příslušníka takového sboru, je žalovaným správní orgán, který takový sbor řídí nebo jemuž je takový sbor podřízen, a u obecní policie obec.
32. Podle § 87 odst. 1 s.ř.s. soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu.
33. Po posouzení věci dospěl soud k závěru, že žaloba je zčásti důvodná.
34. Soud považuje za vhodné nejprve zmínit, že v obdobném případě již rozsudkem ze dne 16.3.2021, č.j. 11 A 115/2020 – 38 určil, že zásah Policie České republiky spočívající ve výzvě dané žalobkyni (fotoreportérce M. S.) dne 5.9.2020, aby opustila místo protestů v lomu Vršany, a v navazujícím poučení, že pokud tak neučiní, bude omezena na svobodě, byl nezákonný. Rozsudkem ze dne 14.6.2021 č.j. 14 A 119/2020-45 pak soud určil, že zásah spočívající ve výzvě dané žalobci (novináři P. V.) dne 5.9.2020, aby opustil místo protestů v lomu Vršany a v poučení, že pokud tak neučiní, bude omezen na svobodě, byl nezákonný. V nyní projednávaném případě došlo ze strany policie vůči žalobkyni k témuž jednání, tj. k výzvě k opuštění místa protestů v lomu Vršany, avšak s tím rozdílem, že žalobkyně výzvu policie neuposlechla, a byla proto proti své vůli přenesena ke skupině zajištěných demonstrantů, kde byla další cca 2 hodiny zadržována, přičemž jí nebylo policisty povoleno pořizovat videozáznam. Soud v nyní projednávané věci nemá důvod odchylovat se od dříve vyslovených závěrů o nezákonnosti zásahu policie spočívajícího ve výzvě k opuštění místa protestu, a pro stručnost proto odkazuje na odůvodnění rozsudků Městského soudu v Praze ze dne 16.3. 2021 č.j. 11 A 115/2020-38 a ze dne 14.6.2021 č.j. 14 A 119/2020-45.
35. Z § 82 soudního řádu správního lze dovodit, že pro úspěšnost deklaratorní žaloby na ochranu před nezákonným zásahem je třeba splnit následující předpoklady: Žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, který není rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka). Není-li byt' jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2005, č.j. 2 Aps 1/2005 - 69 a ze dne 3. 11. 2017, č. j. 4 Azs 155/2017-20).

36. V posuzované věci šlo o jednání příslušníků policie směřující vůči žalobkyni, které spočívalo a) ve výzvě k opuštění místa protestů podle § 43 zákona o policii, b) ve faktickém přemístění žalobkyně a jejím následném zajištění na policisty vyhrazeném místě, c) v zákazu pořizovat v době zajištění videozáznam zacházení policistů s demonstranty. Všechny tři právě uvedené úkony lze nepochybně podřadit pod pojem „zásah“ vymezený v § 82 s.ř.s., neboť se jednalo o faktický pokyn policie adresovaný žalobkyni spočívající ve vyslovení příkazu či zákazu určitého jednání a dále o realizaci zajišťovacího úkonu. Tyto zásahy vůči žalobkyni provedla policie jako ozbrojený bezpečnostní sbor, a v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem je proto podle § 83 soudního řádu správního žalovaným Ministerstvo vnitra jakožto správní orgán, který takový sbor řídí.
37. Výše uvedené faktické úkony policie namířené vůči žalobkyni byly dostatečně individualizovány, jelikož se jednalo o konkrétní příkaz (výzvu) odejít z místa protestu, o faktické přenesení žalobkyně k zajištěným demonstrantům, zajištění její osoby a dále o zákaz pořizování videozáznamu během zajištění. Na základě těchto úkonů měla žalobkyně něco učinit nebo se měla určité činnosti zdržet, anebo jí bylo fakticky znemožněno v pohybu a reportérské činnosti. Tyto úkony byly evidentně zaměřeny proti žalobkyni a zároveň byly způsobilé zasáhnout do jejích základních práv, a to do práva na osobní svobodu podle čl. 8 Listiny a práva svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace ve smyslu čl. 17 Listiny.
38. Z právě uvedeného vyplývá, že v dané věci byly naplněny podmínky uvedené shora pod body (1), (2), (4) a (5), a soud proto přistoupil k posouzení zákonnosti namítaných zásahů.
39. V posuzované věci nelze pominout podstatnou skutečnost, že žalobkyně byla v době zásahu v pozici novinářky dokumentující průběh ekologicky zaměřené demonstrace v hnedouhelném povrchovém lomu Vršany. Význam úlohy novinářů v demokratické společnosti a jejich právo šířit a vyhledávat informace ve smyslu čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy jsou totiž nezpochybnitelné. Dokladem toho je obsáhlá judikatura jak ESLP (např. rozsudek první sekce ESLP ze dne 9.2.2017 ve věci stížnosti č. 67259/14 *Selmani a ostatní proti bývalé jugoslávské republice Makedonii*, rozsudek ESLP ze dne 20.5.1999 ve věci stížnosti č. 21980/93 *Bladet Tromso a Stensaas proti Norsku* nebo rozsudek ESLP ze dne 24.2.1997 ve věci stížnosti č. 19983/92 *De Haes a Gijssels proti Belgii*), tak Ústavního soudu (nález ze dne 4.4.2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04, usnesení Pl. ÚS 10/09 ze dne 24. 1. 2012). K omezení práva vyhledávat a šířit informace se vyslovil Ústavní soud v nálezu ze dne 27. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 394/04 tak, že „omezení uvedeného základního práva je vázáno na následující podmínky: musí je stanovit zákon, tento zákon sleduje legitimní cíl a musí jít jen o takové omezení, které je v demokratické společnosti nezbytné. Tato omezení mají povahu výjimky ze základního práva na svobodu projevu a práva na informace, a proto je třeba je vykládat - podle obecných zásad - restriktivně (srov. např. náleží sp. zn. I. ÚS 526/98, *Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 13, náleží č. 27, vyhlášen pod č. 70/1999 Sb.*)“.
40. Zásah policie spočívající ve výzvě žalobkyni k opuštění místa protestů v testu nastíněném Ústavním soudem neobstojí. Žalovaný jako zákonný důvod pro vykázání žalobkyně uvedl ustanovení § 40a odst. 1 písm. a) horního zákona, podle něhož se fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neoprávněně vnikne do důlního díla nebo do území, ve kterém je vykonávána hornická činnost nebo činnost prováděná hornickým způsobem nebo do poddolovaného území, kam je vstup zakázán. Ve vyjádření k žalobě pak žalovaný odkázal i na § 2 zákona o policii, podle kterého policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek. Právě uvedená ustanovení společně sledují legitimní cíl, kterým je ochrana bezpečnosti a zdraví nepovolaných osob nacházejících se v důlních prostorech a ochrana majetku vlastníka dolu. Třetí krok zahrnuje přezkum toho, zda byl zásah policie proti žalobci v demokratické společnosti nezbytný. V tomto ohledu soud vycházel ze žalobních tvrzení o průběhu zásahu, která žalovaný nikterak nezpochybnil, ba naopak výslovně uvedl, že se s popisem skutkových okolností žalobkyně shoduje. Žalobkyně svou přítomností na místě samém nikoho neohrožovala a nebránila policistům ve výkonu jakékoliv činnosti. Byla viditelně označena jako novinářka,

protestu se neúčastnila, na rozdíl od demonstrantů se nepokusila vlézt na důlní technická zařízení (rypadlo). Do dění nezasahovala a uposlechla by veškeré pokyny policistů v tom směru, aby nepřekážela výkonu jejich pravomocí. Důlní činnost byla v době konání protestu pozastavena, nehrozilo proto žádné nebezpečí vyplývající ze specifík probíhající těžební činnosti. Po výzvě k opuštění místa konání protestu žalobkyně policistům zdůraznila, že považuje přítomnost zástupců médií za nezbytnou z důvodu veřejného zájmu. S ohledem na všechny tyto okolnosti soud nepovažuje zásah Policie ČR spočívající ve vykázání žalobkyně z místa demonstrace, čímž bylo žalobkyni znemožněno svobodně sbírat informace pro reportáž o průběhu demonstrace v lomu, za omezení, které je v demokratické společnosti nezbytné. Ve třetím kroku testu tedy tento zásah neobstojí.

41. Jak zdůraznil ESLP ve věci *Pentikainen proti Finsku* v bodě 89 svého rozsudku, role novinářů je o to zásadnější v případech, kdy se jedná o přinášení informací o tom, jak veřejní činitelé postupují v případech demonstrací, a jakým způsobem zajišťují veřejný pořádek a bezpečnost v místě demonstrace. Přítomnost médií totiž přispívá k tomu, že kroky veřejných činitelů (typicky policistů), zejména používání síly proti demonstrantům, jsou podrobeny veřejné kontrole a v případě excessu je možné ze zjevně nepřiměřeného použití síly (např. proti poklidným demonstrujícím) vyvodit odpovídající důsledky. ESLP proto zdůraznil, že každý pokus vykázat novináře z demonstrace musí být podroben přísnému zkoumání. Je třeba dodat, že v případě posuzovaném ESLP stěžovatel - reportér „splýnul“ s davem násilných demonstrantů, navíc bylo danému novináři umožněno o demonstraci reportovat z prostoru vyhrazeného médiím, čehož však nevyužil. Porušení čl. 10 Úmluvy proto v jeho případě ESLP neshledal. Tato situace se nicméně skutkově výrazně liší od nyní projednávané věci, kdy žalobkyně nejenže byla řádně označena jako novinářka a předložila novinářský průkaz, ale také se držela dál od demonstrujícího davu a práci policistů nijak nepřekážela. Novinářům také v lomu nebylo umožněno sledovat dění demonstrace z místa, které by policie vyhodnotila jako dostatečně vzdálené a bezpečné. Jinak řečeno, policie nezajistila žalobkyni a ostatním novinářům plnohodnotnou alternativu k výkonu reportážní činnosti. Vykázání žalobkyně z místa protestu, kterým jí bylo ve výsledku znemožněno legálně provádět novinářskou práci, proto překročilo únosnou mez zásahu do práva na informace podle čl. 17 Listiny a je třeba jej označit za nezákonný zásah, kterého se policie vůči žalobkyni dopustila. Soud proto v prvním výroku rozsudku podle § 87 odst. 2 s.ř.s. deklaroval nezákonnost tohoto zásahu.
42. Poté, co žalobkyně neuposlechla (nezákonně) výzvy policie k opuštění lomu, byla následně zajištěna, a to tím způsobem, že jí policisté přenesli do skupiny již zajištěných účastníků protestu, protože žalobkyně odmítla se na toto místo na základě pokynu policistů přemístit sama. Zajištěna pak byla po dobu od cca 12,10 hod. do 14,25 hod. Soud v této souvislosti považuje za potřebné zmínit, že ze žalobních tvrzení ani z vyjádření žalovaného nevyplývá, že by žalobkyni přitom bylo jakkoli fyzicky ublíženo; žalobkyně nebyla zraněna a při zajištění nebyla ani spoutána.
43. Zákon o policii v § 114 věta přiznává policistovi oprávnění překonat odpor osoby v případě, že pro její odpor nelze dosáhnout účelu předchozí výzvy, pokynu nebo žádosti policie nebo policisty. Ústavní soud v usnesení ze dne 6.1.1998, sp. zn. I ÚS 263/97 zdůraznil, že všichni jsou povinni příkaz policisty uposlechnout a nemohou se příkazu na místě bránit, a to ani v případě, že jsou přesvědčeni o neodůvodněnosti daného příkazu. Až následně mají možnost se proti postupu policie zákonným způsobem právně bránit např. právě zásahovou žalobou. Je však nepřijatelné, aby občané nejprve hodnotili zákonnost postupu veřejných činitelů a teprve na základě toho jejich pokynů uposlechli nebo neuposlechli. Tento názor ve svých rozhodnutích převzal i Nejvyšší správní soud, který např. ve svém rozsudku ze dne 17.8.2011 č.j. 1 As 63/2011-90 shrnul, že „*neuposlechnutí výzvy policisty jen podle subjektivní úvahy o tom, že se jedná o výzvu nesprávnou, představuje nikoli bezvýznamné obroženi jednoho z pravidel fungování demokratické společnosti. Jde o jednání, které právě v uvedeném smyslu naplňuje zákonné formální i materiální znaky přestupku dle § 2 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Jedná se o zaviněné jednání (žalobkyně vědomě neuposlechla výzvy policisty)*“.

kteří porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti (aby policie byla schopná přijímat odpovídající operativní opatření v případech, kdy je to zapotřebí pro řádné fungování společenských procesů) a je za přešůpek výslovně označeno v tomto zákoně [§ 47 odst. 1 písm. a) citovaného zákona].“

44. V projednávané věci žalobkyně, jak ostatně sama výslovně připouští, výzvy policie neuposlechla. Tato skutečnost sama o sobě představovala zákonný důvod pro překonání jejího pasivního odporu a její následné omezení na svobodě, neboť tím, že žalobkyně neuposlechla výzvy policie vydané podle § 43 odst. 1 zákona o policii, porušila ustanovení § 114 zákona o policii a zároveň se dopustila jednání majícího znaky přestupku podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, pro které jí byli policisté v souladu s § 26 odst. 1 písm. f) zákona o policii oprávněni zajistit, což se také stalo. Na uvedeném nic nemění skutečnost, že prvotní výzva k opuštění místa protestů (lomu) byla vůči žalobkyni vydána ze strany policie nezákonně (viz výše). Jak vyplývá z výše citované judikatury, i v takovém případě byla žalobkyně povinna tuto výzvu respektovat a uposlechnout jí, stejně jako to učinili ostatní její kolegové z řad novinářů.
45. Soud nepovažuje přenesení žalobkyně policií na místo zajištění a její následné zajištění, které bylo reakcí na neuposlechnutí výzvy podle § 43 zákona o policii, za jakkoli nevhodné či dokonce excesivní. Policie tímto v souladu se zásadou přiměřenosti zakotvenou v § 11 zákona o policii překonala pasivní odpor žalobkyně, přičemž tak učinila způsobem odpovídajícím dané situaci, aniž by tím žalobkyni jakkoliv poškodila. Žalobkyně sice v této souvislosti odkázala na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25.9.2019 č.j. 8 A 195/2017-104, tento její judikatorní příměř však soud považuje za zcela nevhodný. Ve zmíněném rozsudku se soud zabýval demonstrací v dole Bílina a mj. určil, že nucený pobyt protestující na dně lomu v trvání téměř tří hodin na přímém slunci bez poskytnutí dostatečného množství tekutin byl nezákonným zásahem. Ačkoli byl tento rozsudek Městského soudu v Praze zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27.8.2021 č.j. 5 As 395/2019-45, výše zmíněný dílčí závěr Městského soudu v Praze i jeho odůvodnění Nejvyšší správní soud aproboval. Skutkově je nicméně tento případ s nyní projednávanou věcí nesrovnatelný, neboť žalobkyně netvrdila žádnou újmu, která jí byla působena přenesením na místo zajištění a následným zajištěním, kromě toho, že tím byla omezena v reportérské aktivitě.
46. Z výše uvedených důvodů dospěl soud k závěru, že přenesení žalobkyně policií na místo zajištění a její následné zajištění nebylo nezákonné, a proto žalobu v části směřující proti tomuto zásahu druhým výrokem rozsudku podle § 87 odst. 3 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl.
47. Soud nicméně přisvědčil žalobkyni v tom, že nezákonným zásahem byl rovněž zákaz pořizování videozáznamu po dobu jejího zajištění. Žalobkyně v žalobě uvedla, že jí bylo během zajištění zakázáno pořádit videozáznam zacházení policií s demonstrantem, a to s odůvodněním, že natáčet nesmí, neboť je omezena na svobodě. Pro vydání takového zákazu však příslušníci policie neměli žádný zákonný podklad. Ze žádného právního předpisu nevyplývá, že by osoba, která byla dočasně zajištěna, nemohla pořizovat videozáznam událostí dějících se v jejím bezprostředním okolí. To platí tím spíše, jedná-li se o novinářku, která byla na místě právě za účelem pořizování takové dokumentace. Na tomto místě lze odkázat na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12.12.2017 č.j. 6 A 92/2016 – 120, ve kterém soud dospěl k témuž závěru, a sice že policisté neměli žádné právo k zakázání pořizování záznamu probíhajícího zásahu. Rovněž Ústavní soud se přiklonil k tomu, že je žádoucí, aby průběh zásahu byl zachycen na videozáznamu (byť v nyní projednávané věci měla žalobkyně v úmyslu zachytit zacházení policie s demonstrantem, čili zásah vůči jiné osobě). V nálezu ze dne 24.5.2016 sp. zn. I. ÚS 1042/15 Ústavní soud uvedl, že je „politováníhodné, že zárok vůči stěžovateli nebyl zachycen na kameru, i když byl policejní kameraman přítomen, začátek kontaktu se stěžovatelem natočil a nic nenasvědčuje tomu, že by nějaké zvláštní okolnosti v pokračování záznamu bránily. Tato skutečnost sama o sobě vyvolává pochybnosti o přiměřenosti samotného zároku policie. Policie takovým postupem také nevhodně omezuje možnosti státu prokázat, že zásah byl

v souladu se zákonem a přiměřený v dané situaci. Přitom, jak bylo řečeno výše, je to v těchto situacích stát, který musí prokázat, že ke špatnému zacházení se stěžovatelem nedošlo.“

48. V projednávané věci policisté nejenže neměli žádný zákonný podklad pro vyslovení zákazu pořizování videozáznamu žalobkyní po dobu jejího zajištění, ale v dané situaci takový zákaz zjevně nebyl ani nezbytným opatřením, neboť k němu policisté neměli žádný objektivní důvod. Strohé odůvodnění, že žalobkyně natáčet nesmí, protože je omezena na svobodě, postrádá jakoukoliv racionalitu. Soudu tudíž nezbyvá než konstatovat, že se jednalo o nezákonný zásah, jímž bylo nepřipustně zasaženo do základního práva žalobkyně na informace ve smyslu čl. 17 Listiny. Soud proto i v této části žalobě vyhověl a v prvním výroku rozsudku podle § 87 odst. 2 s.ř.s. určil, že tento zásah byl nezákonný.
49. Na tomto místě soud považuje za vhodné citovat z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14.6.2021 č.j. 14 A 119/2020-45, který se týkal posouzení zákonnosti zásahu policie proti žalobci – novináři P. V. při témže protestu dne 5.9.2020. Soud v něm konstatoval, že *„(n)á posouzení důvodnosti žaloby by nemohla nic změnit ani skutečnost, že policie pořizovala z akce své vlastní videozáznamy. Sběr, vyhledávání, záznam informací, dokumentace událostí apod. novinářem má zásadně jiný účel, než záznam pořizovaný policií z různých zásahů. V případě zásahu provedeného policií je záznam pořizován především za účelem, aby bylo možné později prokázat, že nedošlo ke špatnému zacházení (zranění), případně že si žalobce zranění způsobil sám nebo k němu došlo jinak či jindy nebo že jde o následek oprávněného použití donucovacích prostředků, tj. slouží k prokázání zákonnosti postupu policie v situaci, kdy je na orgány státu částečně přesouváno důkazní břemeno. Sběr, vyhledávání, záznam informací, dokumentace událostí apod. novinářem má zásadně jiný účel (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 5. 2015, č. j. 6 As 255/2014 – 42).“*
50. Pouze na okraj soud poznamenává, že nelibost policistů vůči přítomnosti zástupců médií v místě protestů ve spojení s výzvou k opuštění tohoto místa adresovanou novinářům a následným zákazem pořizování videozáznamu žalobkyní během jejího zajištění může vyvolávat pochybnosti o přiměřenosti zásahu policie vůči demonstrantům a navozovat dojem, že se policisté snažili udělat vše pro to, aby průběh protestu nebyl ze strany médií dokumentován. Už jen pouhá možnost vyvolání takových pochybností není v zájmu policie, která by se proto měla obdobného postupu do budoucna vyvarovat.
51. Vzhledem ke splnění podmínek uvedených v § 51 odst. 1 s.ř.s. soud o věci samé rozhodl bez nařízení jednání (žalobkyně i žalovaný výslovně vyjádřili svůj souhlas s tím, aby soud ve věci samé rozhodl bez nařízení ústního jednání).
52. Ve druhém výroku tohoto rozsudku přiznal soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 věty druhé s.ř.s. žalobkyni, která měla ve věci úspěch jen částečný, právo na náhradu poměrné části nákladů. Žaloba z věcného hlediska směřovala proti třem zásahům policie namířeným proti žalobkyni – prvním z nich byla výzva k opuštění místa protestů v lomu Vršany, druhým omezení osobní svobody žalobkyně v podobě zajištění, které následovalo po neuposlechnutí výzvy, a to včetně jejího přenesení na místo zajištění, a třetím zákaz pořizování videozáznamů po dobu zajištění. Žalobkyně měla úspěch ve věci v rozsahu dvou ze tří namítaných zásahů, tj. byla úspěšná ze dvou třetin a v rozsahu jedné třetiny žalobou vymezeného předmětu řízení byla neúspěšná, a proto jí náleží náhrada části nákladů řízení ve výši odpovídající rozdílu mezi mírou procesního úspěchu a mírou procesního neúspěchu (2/3 – 1/3), tedy náhrada jedné třetiny důvodně vynaložených nákladů řízení. Náklady, které žalobkyně v řízení důvodně vynaložila, spočívají v zaplaceném soudním poplatku za řízení o žalobě ve výši 2.000,- Kč a v nákladech souvisejících s právním zastoupením žalobkyně advokátkou. Tyto jsou tvořeny jednak odměnou za právní zastoupení žalobkyně advokátkou, a to za tři úkony právní služby (převzetí zastoupení, sepsání žaloby, replika ze dne 11.5.2021), přičemž sazba odměny za každý z těchto úkonů právní služby činí dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) 3.100,- Kč (§ 7, § 9 odst. 4 písm. d/ vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Náklady právního zastoupení žalobkyně jsou dále tvořeny třemi paušálními

částkami ve výši 300,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Celková výše nákladů, které žalobkyni v tomto řízení vznikly, tedy činí 12.200,- Kč. Třetina z této částky činí 4 066,70 Kč. Soud proto uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení v této výši, a to ve stanovené lhůtě k rukám právní zástupkyně žalobkyně advokátky Mgr. Věry Novákové (§ 149 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s § 64 s.ř.s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud.

Praha 30. září 2021

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu